

M. B. BENJAN

HLBINY a VÝŠINY

**V ŽIVOTE
ČLOVEKA**

črtečky... kamienky z mozaiky... vybrané témy...

...z PSYCHIATRIE a PSYCHOLÓGIE

...z NOOLÓGIE

... z AUTOBIOGRAFIE

ZMYSEL a ZÁMER

vo SVĚTE a v ŽIVOTE (i v UTRPENÍ)

OBSAH

Prológ 5

1. časť:

Čriepky z PSYCHIATRIE a PSYCHOLÓGIE... 11

ŠTYRIA SLÁVNI PSYCHIATRI 11

TRAJA „HLBINNÍ“... 13

Sigmund Freud (1856 – 1939) 13

Alfred Adler (1870 – 1937) 19

Carl Gustav Jung (1875 - 1961) 21

ŠTVRTÝ „VÝŠINNÝ“... 24

Viktor Emil Frankl (1905 – 1997) 24

Niečo z Franklovho životného príbehu 25

Stručný prierez Franklovou teóriou 27

Vôľa k zmyslu 28

2. časť:

Kamienky z mozaiky NOOLÓGIE 43

Úvod k 2. časti 43

LOGOTERAPIA A METANOIA 45

**Ešte niečo o ZMYSE, o UTRPENÍ a o niektorých „DUŠEVNÝCH PROBLÉMOCH
DUCHOVNÝCH ĽUDÍ“ 49**

ZMYSEL, UTRPENIE, zmysel utrpenia... 49

PREMENA MYSLE 56

VIERA, LÁSKA, NÁDEJ 58

VIERA 58

LÁSKA 65

NÁDEJ 71

PREDSTAVY BOHA. Autorita a poslušnosť. 74

**ZMYSEL má nielen situácia, ale aj život. „NÁHODA“ je často v skutočnosti
ZÁMEROM. Nepýtaj sa iba „Prečo?“ („Za čo?“), ale aj „Pre čo?“ („Načo?“) 79**

PRAVDA A TOLERANTNOSŤ 85

PRÁCA, SLUŽBA 90

TRPEZLIVOSŤ 91

POKORA 93

SEBAREALIZÁCIA, ŠŤASTIE, RADOSŤ 95

3. časť:

Vybraté kapitoly z AUTOBIOGRAFIE 97

„NÁHODA a OSUD“ VERZUS ZÁMER a ZMYSEL 97

Od „slepej NÁHODY“ a „fatálneho OSUDU“ 97

O podivných „náhodách“ v príbehu môjho života 99

Som vďačný svojmu nebeskému Otcovi, že nesplnil moje prania podľa mojich predstáv	107
Vsuvka medzi minulosťou a prítomnosťou	122
ČLOVEK MIENI, PÁN BOM MENÍ – buď mu vďaka za to!	125
Ťažké, a súčasne radostné roky	127
Poznanie zmyslu, Božieho zámeru, a mojej úlohy v ňom	134
„...NIELEN..., ALE AJ...“	134
a znova: „...NIELEN..., ALE AJ...“	142
Epilóg...	145
Post scriptum...	147
týždeň po...	148
...a EŠTE NIE JE KONIEC...	149
mesiac po...	150
Knihy MBKB	155

Prológ

Tri časti a tri línie

Táto kniha obsahuje tri časti:

1. Čriepky z psychiatrie a psychológie
2. Kamienky mozaiky z noológie
3. Vybraté kapitoly z autobiografie. Náhoda a osud verzus zámer a zmysel.

Názov každej z častí približne naznačuje, o čo v nej predovšetkým ide.¹ „Predovšetkým“, nie výlučne, lebo nosná téma knihy prekračuje hranice jednotlivých častí. Dá sa to povedať aj takto: tému knihy tvoria tri osobitné línie (**a.** psychologicko-psychiatrická, **b.** noologická, čiže duševno-duchovná (psycho-pneumická, mentálno-spirituálna), **c.** autobiografická), pričom každá z nich dominuje v jednej z troch častí knihy, no nie je na ňu obmedzená. Schematicky graficky by to bolo možné znázorniť približne takto:

	1.	2.	3.
a.	_____	_____	_____
b.	_____	_____	_____
c.	_____	_____	_____

Čo konkrétne je hlavným obsahom prvých dvoch línií, dá sa predpokladať z ich názvu, no k obsahu tretej by som chcel poznamenať, že tu nepôjde iba o nejaké „autobiografické črty“ (ako to býva napr. v niektorých románoch), ale o presný, dalo by sa povedať „dokumentárny“ (alebo „denníkový“) záznam niektorých udalostí a situácií.

Prečo? Aký to má zmysel? Veď život autora (a teda ani jeho životopis) nie je nijako „vzácný“, a to ani v jednom z dvoch významov tohto slova: nie je *vzácný* v zmysle „zriedkavý“, a už vonkoncom nie je *vzácný* v zmysle „mimoriadne cenný, významný“ (pravdaže, ak neberiem do úvahy jeho „cenu“ pre neho samotného, poprípade pre jeho najbližších).

Prečo teda, veď tie príbehy nie sú ani nijako vzrušujúce, napínavé? *Pretože sú*, domnievam sa, *poučné*. Poučné sú napr. zlyhania, chyby, „pády do hlbín“ (autor sa ich nijako nesnaží zakrývať alebo „retušovať“), no poučnými môžu byť (aspoň pre niektorých) aj „pohyby opačným smerom“ – z „hlbín k výšinám“. Poučné, hoci nie dramatické, neobyčajné. Tu, pravdaže, veľmi záleží od toho, čo kto pokladá za „neobyčajné“.

Ak sa totiž človek dokáže pozeráť pod povrch „obyčajnej“ veci (udalosti), často zistí, že je vlastne *neobyčajná*; a ak to, čo je neobyčajné, nazveme (oprávnené) *zázračným*, potom toho neobyčajného, zázračného sa nájde v knihe dosť (najmä v jej tretej časti). Ide tam napríklad aj (hoci nie iba!)

¹ Knihu môžete začať čítať od hociktorej z jej troch častí. Pre lepšie porozumeniu textu niektorých kapitol však radím začať prvou časťou, pretože v 2. a 3. časti je niekoľko odvolávok na fakty uvedené v 1. časti.

o tzv. „zázračné uzdravenia“. No aj tu závisí od toho, čo sa tým výrazom „zázračné uzdravenie“ myslí. Má to byť náhle uzdravenie dlhodobého ochorenia? Áno, aj také existujú. Písal som napr. o nich podrobne vo svojej knihe „Neurálna terapia...“ Tam vysvetľujem aj mechanizmus tzv. „sekundového fenoménu“ (čo je dosť zvláštne, neobvykle rýchle uzdravenie chronickej choroby). Keď sa však pozná „mechanizmus“ uzdravenia, t.j. fyziologické procesy tzv. „sanogenézy“¹ (napr. imunologické, nervové, hormonálne, chemické, fyzikálne, popríklad iné detaily), potom to uzdravenie stráca príchuť senzačnosti (teda aj „zázračnosti“). Škoda! Ja som totiž presvedčený, že **zázračné je každé uzdravenie!** Teda nie iba to, ktoré je „nepochopiteľné“ (čiže ktorého mechanizmus nepoznáme), či dokonca iba to, čo má črty, alebo aspoň nádyh „mysterióznosti“ (popríklad „okultizmu“). Aby bolo jasné, ako to myslím, uvediem tu úryvok z jednej mojej knihy,² v ktorej sa touto tematikou zaoberám podrobnejšie.

Teda: čo je to vlastne uzdravenie, a čo je na ňom zázračné:

»Jeden chirurg, keď ho chválili za jeho zručnosť, za úspešné operácie, povedal: „To, čo ja robím, to je iba hrubé látanie, fušerina, v porovnaní s tým, čo nasleduje potom, po operácii: to, že sa zastaví krvácanie, že sa rana uzavrie, zrastie, že sa zlikviduje pooperačný zápal, zastaví sa invázia mikróbov, a že sa napokon obnoví činnosť orgánu, ktorý som ja svojím hrubým zákrokom tak zdevastoval – to všetko nie je moja zásluha, to všetko je dielo Božie. Jeho treba obdivovať a chváliť!“

Medicína je namyslená pani, a lekári (aspoň niektorí) sú často namyslení páni a panie (postoj spomínaného chirurga je skôr výnimkou ako pravidlom): neraz vydávajú za svoj úspech každé uzdravenie, aj keď na ňom nemali ani najmenší podiel. Napríklad aj vtedy, keď napr. z bezradnosti predpísali, „aby sa nepovedalo“, napr. iba nejaký vitamín.³

Občas si pripisujú zásluhu dokonca i vtedy, keď predpísali nevhodný liek, a organizmus napriek tomu (!) si dokázal poradiť s poruchou. Alebo vtedy, keď pacienta dostatočne nepoučili (hoci je to ich povinnosťou), popríklad ho poučili chybné, a on sa predsa uzdravil. Áno, nebýva zvykom lekárov (často ani tých, čo sa hlásia ku kresťanstvu) deliť sa so „svojím úspechom“ s Tým, kto má na uzdravení hlavný podiel – s Pánom života (a to života v zdraví i chorobe) a smrti. Pravdaže, aj naturalistickí lekári (a to ešte častejšie ako tí veriaci) sa nedelia radi so „svojím úspechom“ s niekým, resp. niečím (v ich prípade s ich „bôžikom“, t.j. so „všemocnou prírodou“).

Áno, každé uzdravenie je zázračné. Niektorí ľudia však za „zázračné“ považujú iba neobvyklé uzdravenie, napr. náhle uzdravenie z dlhodobej choroby. Ale takéto náhle uzdravenie nemusí byť o nič „zázračnejšie“ ako každé iné. Nemali by sme preto deliť uzdravenia podľa toho, ako dlho uzdravenie trvá, ako prebieha (spontánne alebo s „asistenciou“ niekoho, napr. lekára), popríklad podľa toho, či vieme alebo nevieme pochopiť jeho „mechanizmus“.

Preto buďme opatrní pri delení uzdravení na tzv. „bežné“ („normálne“) a „zázračné“. **Náš postoj k uzdraveniu náhlemu i „normálnemu“ by mal byť rovnaký.** Aj naše

¹ Slovom „sanogenéza“ označujem proces uzdravovania. Ide vlastne o opozitum k známemu výrazu „patogenéza“ (čo je súhrn zmien a porúch vedúcich k ochoreniu).

² Ide o knihu „Fakty a úvahy O ŽIVOTE...“ (pozri www.knihy-benjan.sk)

³ Kedysi sa medzi lekármi žartovne hovorilo: „Ak nemáš čo dať, daj kálium-jodát“. No dnes – niekedy obľúbený, ale v súčasnosti už „nemoderný“ kalium iodatum – nahradili (v prípadoch, „keď sa nemá čo dať“) najčastejšie práve vitamíny.

reagovanie naň. Mala by to byť hlboká vďačnosť voči Bohu, oslavovanie nebeského Otca, ktorý to spôsobil. Nezávisle na tom, či pritom použil „asistenciu“ lekára, popripade nejaký chemický alebo fyzikálny liečebný prostriedok, alebo či to urobil bez takejto „asistencie“ (bez „vektora“ – prostriedku či sprostredkovateľa).«

Pohyb (telesný, duševný, duchovný)

Pohyb – to je dosť široký pojem. Asi tušíte, že mi v tejto knihe nepôjde o pohyb, ktorým sa zaoberá fyzika (teda o vzorce a vzťahy pohybu k iným fyzikálnym veličinám), ale skôr o pohyb, resp. pohyby, ktoré, ako naznačuje názov knihy, sa uplatňujú najmä pri prechode človeka z „hlbín do výšin“ – t.j. o pohyby v duševnej a duchovnej oblasti človeka. A to najmä tie, ktoré sú ovplyvňované a riadené rozumom a vôľou, nie emóciami a pudmi. Teda pôjde nám o pohyby, ktoré sú prejavom, a tiež výsledkom zmysluplnej „činnosti“, zámerného konania. Slová *pohyb* a *činnosť* tu vlastne môžeme v istom zmysle považovať za synonymá – obe sú totiž opozitami (antonymami) nehybnosti, pasivity, strnulosti.

O pohybe platí: „*Život je pohyb – pohyb je život*“. Pravdaže, ako väčšina sloganov, ani tento neplatí doslovne; aspoň tá jeho druhá časť, veď poznáme napr. aj pohyby planét, vetra, kolobeh vody a pod., a tie so životom priamo nesúvisia (no nepriamo celkom iste áno). Ale ako povzbudenie pre telesné cvičenie, a pre činnosť vôbec (telesnú, duševnú i duchovnú) je toto „heslo“ výstižné, dobré. Bez pohybu totiž údy a orgány atrofuju, mozog degeneruje, život (aspoň v jeho „pozemských formách“) odumiera.

Keďže táto kniha nie je príručkou správnej životosprávy, ani propagáciou nejakej konkrétnej telesnej aktivity (napr. športu), nečakajte tu podrobné fyziologické odôvodnenia telesného cvičenia, či nejakej inej fyzioterapeutickej aktivity. No aj tak by som sa rád aspoň stručne zmienil o jednom „veľmi obyčajnom“ pohybe nášho tela. Hlavne preto, lebo zo skúsenosti viem, že nezainteresovanému (t.j. „laikovi“ v anatómii a fyziológii) sa niekedy zdá, že „obyčajný pohyb“ je niečo veľmi jednoduché. Áno, mnohí si neuvedomujú, že aj ten „najbežnejší pohyb“ – podotýkam, že sa tu nebudem zmieňovať o tých pohyboch, ktoré, hoci si ich neuvedomujeme, sú úplne nutným, a nikdy neustávajúcim fenoménom nášho života (a vlastne každého živého tvora)¹ – je v podstate niečo veľmi zložitý. Kto neštudoval fyziológiu, bude možno prekvapený tým, aký nesmierne komplikovaný je aj ten najjednoduchší pohyb (napr. ručné písanie, navlečenie nite do uška ihly a pod.): koľko „fyziologických procesov“ (fyzikálnej,² chemickej,³ elektrickej⁴ povahy), zložitých regu-

¹ Počas nasledujúcich dvadsiatich štyroch hodín vaše srdce udrie stotrisíckrát, vaša krv precestuje vyše dvestosedemdesiat miliónov kilometrov, nadýchnete sa dvadsaťtisíckrát, vdýchnete štyristoosemdesiat metrov kubických vzduchu, zjete jeden a pol kila jedla (ktoré váš zažívací trakt spracuje, a váš organizmus úplne pretvorí – premení na látky a rôzne druhy energie, ktoré práve potrebuje), povieť štyritisícosemsto slov, pohnete sedemsto päťdesiatimi svalmi a precvičíte sedem miliónov mozgových buniek. Skrátka: život je pohyb!

² Zďaleka nielen mechanickej povahy, ale ide tu napr. aj o zložitú premenu energie (pozri nižšie).

³ Tzv. mediátory (napr. adrenalin, acetylcholin a i.), presuny iónov Na, K, Ca a i.

⁴ Akčné potenciály z motorických nervov prechádzajú cez tzv. nervosvalové platničky na svalové látkna. Uvedie sa v činnosť veľmi zložitý systém premeny energie chemických väzieb na mechanickú a čiastočne termickú energiu. Výsledkom je kontrakcia svalových vlákien.

lačných (spúšťacích, brzdiacich, vyrovnávajúcich)¹ nervových² mechanizmov sa uvedie do činnosti pri koordinovanej kontrakcii svalov priamo. A k tomu navyše pristupuje nevyhnutná súčinnosť zmyslových orgánov (napr. zraku, hmatu), a to všetko je pod najvyššou kontrolou mozgovej kôry! Číže ide o obrovský „orchester“ veľmi špecializovaných hráčov pod taktovkou úžasného dirigenta. No nezabúdajme, že On nie je iba dirigentom, ale aj Autorom skladby... ba ešte viac: je Autorom celého orchestra – Tvorcom úplne všetkého. Bez Neho by nebol možný nielen ten koncert, ale nič – úplne NIČ.

Je to skutočne zázrak – zázraky!³ Pritom táto moja „veľmi hrubá skica“ toho, čo sa skrýva za jednoduchou svalovou kontrakciou“ je iba akýmsi „pohľadom z rýchlika“ (to, o čom som sa ja tu zmienil na pol strane, zaberá v učebnici fyziológie približne 100 strán zložitého, odborného textu).

Ako už bolo naznačené (a ako je ostatne všeobecne známe), v ľudskom organizme sú aj iné, ako svalstvom sprostredkované (mechanické) pohyby. Napríklad tie, čo spôsobujú, že sa človek raz nachádza hore, inokedy dole, stúpa do výšin, alebo padá do hĺbín. A práve týmito (a tomu, čo s nimi súvisí) sa chcem v tejto knihe venovať predovšetkým.

Už som aj v minulosti o tom písal. Život som vtedy prirovnal *hojdačke*: hore – dole – hore – dole. A konštatoval som, že nie je dobre, ak sa hojdačka zastaví; pretože vplyvom gravitácie sa ustáli na najnižšom mieste, zastane dole – v tej najnižšej polohe. A podobné je to v duchovnej oblasti. Tu prirodzená tendencia človeka ku zlu (dedičný hriech) pôsobí podobne ako gravitácia – ťahá človeka vždy nadol.

Človek ľahko padne, ale často sa ťažko zdvihne: ľahko sa dostane dole, a to aj bez toho, aby sa o to nejako aktívne pričínal; no dostať sa hore, to si vždy vyžaduje vynaloženie energie, vlastnú vôľu, a väčšinou aj pomoc. Najúčinnějšía pomoc je tá, o ktorej som podrobne písal vo svojej predchádzajúcej knihe *PREMENY (METANOIOÍZY)*. Je to pomoc Ducha Božieho. Ale pomôcť (aspoň čiastočne) môže aj človek (napr. príkladom, radou, poučením). Vždy tu však musí byť vôľa pomoc prijatť. Pomôcť sa nedá tomu, kto si pomôcť nechce dať.

Táto moja kniha by chcela pomôcť – poradiť pri niektorých duševných a duchovných problémoch. Keďže ľudská myseľ (to, čo je centrom osobnosti človeka) pozostáva vždy z psychiky – z duševna, a u niekto-

¹ Vždy je zapojených do akcie niekoľko tzv. synergických, a súčasne antagonistických svalov (presne tých, ktoré sú potrebné, a presne v tej sile a súčinnosti, ktorá je práve žiaduca). Teda výsledný pohyb je výsledkom koordinácie (neustáleho vzájomného „vyrovnávania sa“) množstva rôznych lokálnych i celkových faktorov a síl.

² Ide o somatické (motorické a senzitivné) i autonómne (sympatické a parasympatické) nervy, dostredivé i odstredivé, a ich centrá (v gangliách, mieche a v mozgu).

³ Občas počuť skeptikov: „Prečo sa zázraky opisované v Biblii nedejú aj dnes?“ Takto sa však môžu pýtať iba ľudia v istom zmysle slepí. Veď tých zázrakov máme dnes viac, než ich mali ľudia v dávnej minulosti: kedysi nemali možnosť (vedecké poznatky ani prístroje) pozorovať tie zázraky, ktoré sa dejú vo vesmíre, na Zemi, v nás a v našom okolí (ako som napr. vo veľkej stručnosti naznačil pri svalovom pohybe), a preto potrebovali iné, „lapidárnejšie“ divy. A tých zďaleka nemali toľko ako my (ak ich, pravdaže, dokážeme vnímať).

rých ľudí (teda zďaleka nie u všetkých), aj z duchovna, venujem istú časť knihy psychiatrii, resp. psychiatrom („liečiteľom psyché“), no jej podstatná časť (podobne ako je to aj v ostatných mojich knihách) sa bude zaoberať duchovnými vecami (resp. „problémami noologickými“).¹

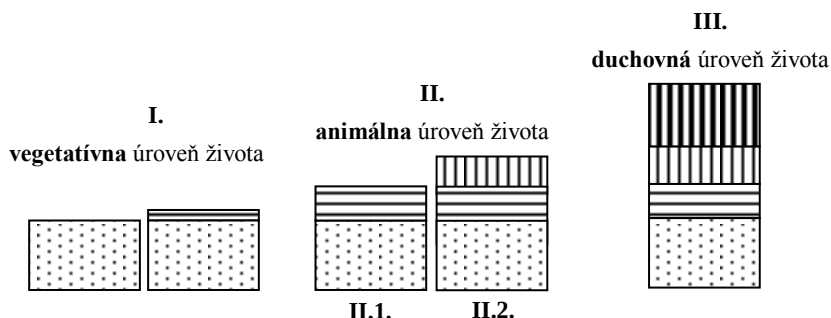
Ako som sa už zmienil, pomôcť možno iba tým, ktorí si chcú dať pomôcť, dajú si poradiť. Táto „pasívna ochota“ je dôležitá, ale ona samotná tiež nestačí: človek musí niečo urobiť aj aktívne. Niekedy sa treba napríklad vzdať starých zlozvykov, často úzkostlivo uchovávaných tradícií, alebo prijať poznanie, ktoré môže byť pre niekoho nové, nezvyčajné. Teda vyžaduje si to často radikálnu zmenu postoja. Inak to však nejde. Skrátka: človek nič nedosiahne, ak nechce; ale rovnako je to aj s tým, kto chce, ale nevie. Preto **treba chcieť, ale aj vedieť!**

Pre tých, ktorí nečítali knihu PREMENY... uvádzam tu z nej (trochu upravenú) tabuľku, v ktorej delím (podobne ako Kierkegaard) ľudí do skupín podľa ich mentálnej úrovne (teda podľa toho, aký druh, dimenziu mysle, a tým aj úroveň svojho života dosiahli). Robím to preto, že v texte knihy občas používam výrazy uvedené v tejto tabuľke. Navyše pre lepšie porozumenie obsahu tabuľky prikladám (na nasledujúcej strane) aj schémy, znázorňujúce, čo mám na mysli, keď hovorím o „úrovniah života“.

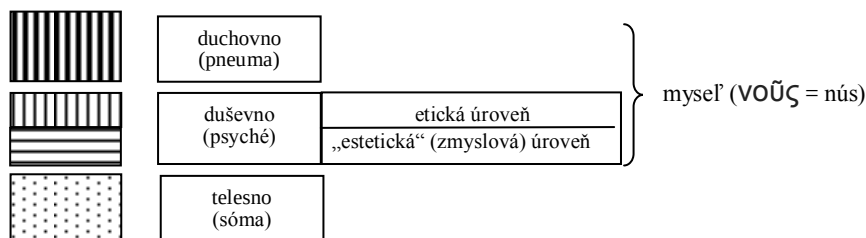
úroveň života	pomenovanie úrovne (naše)	pomenovanie úrovne (podľa Kierkegarda)	pomenovanie človeka na príslušnej úrovni života (naša terminológia)	vzťah k Bohu
I.	vegetatívna	—	a. človek amentný b. človek dementný	človek – Božie stvorenie
II.1.	animálna nižšia	estetická	a. človek animálny nehumánny („bestialis“) b. človek animálny dehumánny („ex parte“, „formicus“)	človek – Božie stvorenie
II.2.	animálna vyššia	etická	človek animálny rozumný (sapiens) morálny	Človek – Božie stvorenie a Boží „Zmluvný partner“
III.	duchovná (spirituálna, pneumatická)	náboženská (religiózna)	človek rozumný (sapiens) duchovný (spirituálny)	ČLOVEK – Božie stvorenie, Boží „Zmluvný partner, ale aj Božie dieťa (syn/dcéra)

¹ Ľudská myseľ (grécky νοῦς, *nús*) sa skladá z *psychiky* (duša = rozum + emócie) a u niektorých ľudí aj z *duchovna* (*pneuma*). Slovo *nús* sa však niekedy používa aj v podobnom zmysle ako *Boží Duch*, t.j. „to, čím Boh tvorí, riadi a usmerňuje svet“. V podobnom zmysle sa však používa aj iný grécky výraz *logos*, ktorý možno prekladať o.i. *inteligencia*, *superratio*, ale tiež *zámer*, *projekt* (*design*). (Niektorí ateisti tu niekedy používajú neurčitý, v podstate nič nehovoriaci výraz „kozmickej princíp“, resp. „vesmírna energia“). Od slova *nús* sú odvodené aj slová **noológia**, **metanoia**.

Tri úrovne života (schémy)

Legenda k obrázkom (schémam):

Poznámky k terminológii:

- Nižší stupeň animálnej úrovne (II.1.) je tu pomenovaný „estetická úroveň“ (podľa Kierkegaarda), ja by som sa však prikláňal skôr k názvu „zmyslová“, t.j. taká, ktorá sa riadi zmyslovými vnemami a pudmi, a ktorá „nachádza zmysel života“ vo vyhľadávaní rôznych slastí – v „zmyselnosti“ (podľa toho by sa táto úroveň života mohla možno nazývať aj „zmyselná“, nielen „zmyslová“).
- V **biblickej terminológii** „**telesný (človek)**“ znamená ten, ktorý je podľa našej schémy na „animálnej“ úrovni, a ktorá zahŕňa v sebe telesno i duševno (sóma + psyché); „**duchovný (človek)**“ je ten, ktorý má dar Ducha svätého, t.j. je *duchovný*, *pneumický*, *spirituálny* (podľa našej schémy je to úroveň III., ktorá zahŕňa v sebe telesno + duševno + duchovno); biblický výraz „**mysleť**“ (nús) je v našej schéme „duševno“ + duchovno (psyché + pneuma), preto napr. výraz „*metanoia*“ čiže „premena mysle“ znamená premenu duševna vplyvom duchovna – takže duševno vlastne splynie s duchovnom, čím sa celý človek premení z telesného na duchovného. *Mysleť* človeka je v Písme (a často aj v inej duchovnej literatúre) nazývaná aj „*srdce*“ (niekedy i „*vnútro*“), čím sa myslí to, čo je vlastne podstatou osobnosti človeka.
- Filozofi** nie sú jednotní:
 - Niektorí neuznávajú (pretože nepoznajú) duchovnú úroveň, a preto všetko, čo je „nad somatickou úrovňou“ označujú jednoducho „psyché“ (duševno).
 - Tí, ktorí to rozlišujú, používajú buď rovnakú terminológiu ako je uvedená v našej schéme, alebo to, čo patrí k duševnu + duchovnu, označujú ako „*noologické*“ (od gr. *nús* = myseľ).

EPILÓG

OD ZMYSLU ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÍ K ZMYSLU ŽIVOTA

V prológu som sa zmienil o význame názvu tejto knihy. Teraz sa k tomu vrátim.

Každý človek sa nachádza na akejsi „hojdačke života“. Sú ľudia, ktorí si s „bežnými“ výkyvmi (hore – dole – hore) vedia celkom dobre poradiť, iní ich znášajú horšie. Niektorí sa snažia pohyby zastaviť, ale málokedy sa im to podarí – čo je vlastne dobre. Lebo, ako som sa už zmienil v úvode, ak sa pohyb zastaví, hojdačka sa ustáli dole, na tom najnižšom mieste. A to nie je dobrá „poloha“ – ani v spoločenskom, ani vo fyzickom, ani v psychickom, a už vôbec nie v duchovnom živote.

Sú však aj iné, extrémne „pohyby v živote“ – pády do „**hlbín**“, a tiež fénixovské vzlety z popola do „**výšin**“. Bývajú situácie tzv. „existenciálne“, keď ide o veľa, niekedy o všetko: môže ísť o ohrozenie samotej integrity, alebo o vážne narušenie statusu človeka (v spoločnosti, ale aj pred Bohom), môže ísť o nenahraditeľnú stratu alebo iné utrpenia nezvládnutelné obvyklými prostriedkami; skrátka o situáciu, vrhajúcu človeka do „hlbín“ (spoločenských, duševných, duchovných), o katastrofu, ktorá je „beznadejná“ (alebo aspoň tak vypadá). A predsa väčšinou **existujú možnosti, ako sa dostať z hlbín, dokonca niekedy i dosiahnuť výšiny**. Bez pomoci to však nejde. Kde však tú pomoc hľadať?

Sú tu organizácie (diakonické, charitatívne), sú tu mechanizmy sociálnej pomoci štátu, sú tu psychológovia, lekári, a iné inštitúcie. Niekedy pomôžu, inokedy (častejšie) nie. Hlavne preto, že hoci sú príznaky (vonkajšie problémy) zjavné, ich príčiny zostávajú zväčša neznáme. Je to ostatne ako pri mnohých chorobách (vlastne pri väčšine chorôb): symptómy, t.j. klinické i laboratórne príznaky sú zjavné (podľa nich je možno chorobu aj odborne pomenovať), ale jej etiológia (príčina) je neznáma. No ak nie je známa príčina, potom nie je známa ani kauzálna (príčinná) liečba. A liečba symptomatická (iba potlačujúca, zmierňujúca príznaky) nebýva dostatočne účinná, no hlavne neodstráni chorobu.

Ak človek má psychické ťažkosti (môžu, ale aj nemusia mať charakter duševnej choroby), ale ich príčina je v duchovnej oblasti, nepomôže liečba psychiky (t.j. psychiater). Kde však nájsť odborníka na duchovné problémy? Je ním farár (kazateľ, pastor)? Možno niekedy, ale zďaleka nie vždy. Pomôžu rady človeka, ktorý prešiel niečím podobným? Niekedy – vtedy, ak človek, ktorý radí, takú (podobnú) situáciu úspešne zvládol, a ak pochopil podstatu problému: ak objavil za zdanlivými „náhodami“ zmysel, zámer (príčinné súvislosti, a tiež nutné dôsledky), a ak ten,

ktorý radu prijíma, je ochotný nielen si dať poradiť, ale aj splniť niektoré nutné podmienky, bez ktorých by to jednoducho nešlo.

(„náhodná“) **SITUÁCIA** → (jej) **ZMYSEL** → (tvoja) **ÚLOHA**
→ (tvoja) **ČINNOSŤ** → (tvoj) **ZMYSEL ŽIVOTA**

Táto schéma je dôležitá pre pochopenie toho, o čom som pred chvíľou písal, a je aj akýmsi zhrnutím hlavného posolstva tejto knihy. Musím však k nej pripojiť komentár:

Pre duchovného človeka (človeka s „premenenou myslou“) platí: žiadnu **situáciu** vo svojom živote (najmä nie tú závažnú alebo zvláštnu, „existenciálnu“, či už má, alebo nemá charakter utrpenia) nepovažuj za „**náhodu**“, ani za „neodvratný **osud**“, ale hľadaj jej **zmysel** (nie vždy je to jednoduché, preto buď trpezlivý). Ak si našiel zmysel (ktorý nikdy nemôže byť v rozpore s Božím slovom!), považuj ho za **Boží zámer**, v ktorom máš aj ty nejakú svoju **úlohu**. Tú obvykle poznáš podľa okolností, a podľa svojich daností (schopností, talentu, možností). Po poznaní svojej úlohy, **konaj** – snaž sa tú úlohu veľmi usilovne a zodpovedne plniť.¹ Všetky tvoje činnosti, ktoré spočívajú v plnení úlohy (alebo úloh – pretože ich môže byť v tvojom živote viac), vykonávajú čo najdôslednejšie počas celého svojho života, až do smrti! Lebo práve ony – **tvoje činnosti pri realizácii tvojej, Bohom ti danej úlohy sú zmyslom tvojho života!**

Len nikdy neprestaň kráčať s Bohom – potom ani On neprestane kráčať s tebou!

¹ A to aj vtedy, keď pomoc neprichádza (prečítaj si žalm 88 a 39) – veď práve v takejto situácii môžeš najlepšie osvedčiť svoju vieru (vernosť Bohu a dôveru v Neho).

Titul **HLBINY a VÝŠINY v ŽIVOTE ČLOVEKA**

Podtitul **ZMYSEL a ZÁMER vo SVETE a v ŽIVOTE (i v UTRPENÍ)**

Autor **M. B. BenJan**

Vydal **Dali-BB pre MB.knihy-benjan (www.knihy-benjan.sk)**

v roku **2020**

Vytlačil **Daliprint, s.r.o., Banská Bystrica (www.daliprint.eu)**

ISBN **978-80-8141-236-3**